

Євген СКУЛИШ,
ректор Національної академії
Служби безпеки України,
генерал-майор,
доктор юридичних наук, доцент

Ніна МІНЯЙЛО,
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
Національної академії прокуратури України,
здобувач Інституту держави і права
імені В.М. Корецького НАН України,
юрист 2 класу

ФОРМИ ТА ВИДИ КОРУПЦІЇ: ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ

Ключові слова: корупція; протидія корупції; види корупції; антикорупційне законодавство.

З апровадження дієвих механізмів, спрямованих на протидію корупції, зниження корупційних впливів на політичну, економічну й соціальну системи України видається одним із пріоритетних напрямів діяльності держави сьогодні.

Автор у статті акцентує увагу на проблемах класифікації корупції, що у кінцевому результаті дасть можливість розкрити багатоглибкість досліджуваної проблеми, сприятиме виокремленню головних напрямів подальших досліджень причин та умов корупції на сучасному етапі і, як наслідок, виробленню конкретних правових, політичних, економічних та інших пропозицій щодо протидії зазначеному анти-суспільному явищу, його локалізації та мінімізації.

Проблема протидії корупційним проявам була предметом досліджень багатьох науковців, зокрема Ю.В. Бауліна, А.П. Закалюка, В.С. Зеленецького, М.В. Косюти, М.І. Мельника М.І. Панова, П.М. Панченка, В.І. Попова, В.Я. Тація, М.І. Хавронюка та інших.

Метою цієї статті є дослідження корупції з точки зору її сучасних проявів як на міжна-

родному, так і національному рівні, а також виділення її форм та видів.

Аналіз численних міжнародних правових актів, присвячених протидії корупції, поглядів вітчизняних і зарубіжних дослідників, дає підстави для поділу її на окремі види. Зокрема, Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією Ради Європи (статті 2–7, 8) та Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (статті 15–22) виділяють корупцію у державних органах та приватному секторі. Окрім цього, у вказаному акті ООН та Конвенції цієї ж міжнародної організації проти транснаціональної організованої злочинності виокремлено внутрішню та зовнішню корупцію. У свою чергу в науці автори, предметом дослідження яких були проблеми протидії аналізованому явищу, виокремлюють так звані низову та верхівну (владну) види корупції [1, 17].

Окрім цього, доволі поширеними у теорії є погляди, відповідно до яких корупція буває політична й ресурсна (спрямована на отримання відповідних матеріальних чи нематеріальних благ або переваг). Зокрема, М.П. Яблоков наголошує, що політична ко-

рупція передбачає систематичний підкуп посадових осіб законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, громадських і політичних діячів, з метою прийняття ними рішень, які порушують закон або неписані суспільні норми, виконання яких, як правило, спрямоване на користь кримінальних структур [2, 12].

Класифікація корупції здійснюється також окремими науковцями, виходячи зі ступеня суспільної небезпеки вчинюваних виними дій [3, 107].

Утім, перш ніж перейти до розкриття мети цієї статті, слід зазначити, що наведені положення і міркування дають змогу класифікувати корупцію за: а) статусом її суб'єктів; б) її рівнем; в) територіальним принципом; г) метою вчинення та г) ступенем суспільної небезпеки корупційних дій.

Так, за статусом суб'єктів можна виділити корупцію в органах державної влади та приватному секторі. Перша становить значну суспільну небезпеку, оскільки загрожує основам правової держави, правам і свободам людини та громадянина, демократичному розвитку держави, підриває її авторитет у суспільстві, призводить до дестабілізації економіки і тим самим створює загрозу національній безпеці України. Зокрема, за даними офіційної статистики, у 2009 році правоохоронними органами України складено 4 068 протоколів про корупцію, направлено до суду 1 681 кримінальну справу стосовно злочинів, пов'язаних із корупцією [4, 4]. Водночас такий стан протидії корупції видається не повною мірою адекватним з огляду на поширеність вказаного явища. Насамперед ідеться про відсутність фактів (за деякими винятками) притягнення до юридичної відповідальності осіб – державних службовців, які займають особливо відповідальне становище (ст. 9 Закону України «Про державну службу»).

Стосовно корупції у приватному секторі слід зазначити, що ухваленим Верховною Радою України Законом України «Про засади запобігання та протидії корупції» з урахуванням міжнародних стандартів поширено дію антикорупційних норм крім державної сфери також і на сферу приватну. Таким чином, фундаментально змінилося поняття корупції. Виходячи з нового (розширеного)

його тлумачення, законодавством установлюються певні заборони й обмеження, що стосуються не лише службових осіб, уповноважених на виконання функцій держави, а й, зокрема, посадових осіб інших підприємств, організацій, установ.

Зазначена новела узгоджується з нормами міжнародного права. Так, Кримінальна конвенція Ради Європи проти корупції (статті 7, 8), Конвенція ООН проти корупції (статті 12, 21) вимагають від держав визнати злочинною корупцію у приватній сфері.

Крім того, у зв'язку з визнанням державою необхідності боротьби із корупцією у приватному секторі до категорії суб'єктів, що підлягають відповідальності за корупційні правопорушення, віднесено осіб, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, та осіб, спеціально уповноважених на виконання таких обов'язків у юридичних особах, а також фізичних осіб – підприємців.

Важливо, що новий Закон з урахуванням визнання корупції в приватному секторі визначає суб'єктами запобігання та протидії їй також підприємства, установи, організації незалежно від підпорядкованості та форми власності, їх посадових осіб, а також громадян та об'єднання громадян за їх згодою.

Законом покладено обов'язок вживати заходів щодо запобігання та протидії корупції серед керівників органів державної влади, юридичних осіб, їх структурних підрозділів. Ним також передбачено, що зазначені суб'єкти у разі виявлення корупційного правопорушення чи отримання інформації про вчинення такого правопорушення зобов'язані вжити доступних для них заходів щодо припинення такого правопорушення та негайно письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноваженого суб'єкта у цій сфері.

Не менш суспільно небезпечним видом корупції, визначеним згідно з територіальним принципом, є її поділ на внутрішньодержавну та міжнародну. У цьому ключі слід зазначити, що коли визначення першої не потребує додаткових коментарів (розповсюджується на території однієї держави

особами, уповноваженими на виконання її функцій, або у приватній сфері), то на характеристиці міжнародної корупції варто зупинитися детальніше. Так, відповідно до положень Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності (п. 2 ст. 8), статей 16 (*Підкуп іноземних державних посадових осіб і посадових осіб міжурядових організацій*) і 17 (*Розкрадання, неправомірне привласнення або інше нецільове використання майна державною посадовою особою*) Конвенції ООН проти корупції та статей 5 (*Хабарництво іноземних державних посадових осіб*), 6 (*Хабарництво членів іноземних представницьких органів*), 9 (*Хабарництво посадових осіб міжнародних організацій*), 10 (*Хабарництво членів міжнародних парламентських асамблей*), 11 (*Хабарництво суддів та посадових осіб міжнародних судів*), Конвенції Ради Європи про корупцію у контексті кримінального права, з одного боку, виділяються корупційні дії, що вчиняються посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій міжнародних організацій, парламентських органів і міжнародних судів, з другого – посадовими особами іноземних держав, або спільна корупційна діяльність осіб, які обіймають відповідні державні посади і є громадянами різних країн.

У цьому ключі прогресивним і своєчасним вбачається ухвалення Верховною Радою України пакета антикорупційних законів, якими, зокрема, суб'єктами корупційних діянь визнано посадових осіб іноземних держав (осіб, які обіймають посади в законодавчому, виконавчому, адміністративному або судовому органі іноземної держави, а також будь-яких осіб, які здійснюють функції держави для іноземної держави, зокрема для державного органу або державного підприємства), а також посадових осіб міжнародних організацій (працівників міжнародної організації чи інших осіб, уповноважених такою організацією діяти від її імені).

Цей вид корупції становить серйозну загрозу з огляду на можливість зрощення великого капіталу та посадових осіб найвищого державного рангу і учасників транснаціональних злочинних організацій. За допомогою таких суспільно небезпечних

зв'язків здійснюється легалізація значних сум коштів, здобутих злочинним шляхом, вчиняється ухилення від сплати податків тощо. Крім того, міжнародні корпорації через протиправні зв'язки з представниками влади та всупереч встановленому національним законодавством порядку використовують державні кредити, заподіюючи тим самим значної шкоди фінансовим інтересам цілих держав. Цьому сприяє глобалізація економіки й розвиток комунікативних зв'язків, що у свою чергу має наслідком також вирішення політичних питань на користь вказаних груп [5, 92–93].

Наступний вид корупції, визначений за суб'єктами її вчинення, передбачає так звані низову і верхівну (владну) корупцію.

Численні дослідження, а також результати офіційної статистики свідчать, що в Україні найбільш поширені порушення антикорупційного законодавства саме серед службовців середнього та нижчого рівнів. Це пояснюється кількома важливими аспектами. Перший полягає у недосконалості нормативно-правової бази, яка регулює значну частину відносин у суспільстві. Інший – у тому, що більшість функцій держави виконується власне вказаними посадовими особами, які до того ж, в силу покладених на них обов'язків, безпосередньо контактують з громадянами, виконуючи владні повноваження. Зазначеним видом корупції найбільш уражені сфери медицини та освіти, правоохоронна система і діяльність органів місцевого самоврядування. Проте найбільша шкода інтересам держави завдається у результаті безпосереднього зв'язку «низової» корупції з тіньовою економікою та ухиленням від сплати податків і інших обов'язкових платежів.

У свою чергу «верхівна» корупція характеризується: а) високим соціальним статусом її суб'єкта (особи, які обіймають посади у центральних органах виконавчої влади, керівники органів місцевого самоврядування, політичні діячі тощо); б) виключною латентністю такого роду діянь; в) значною матеріальною та моральною шкодою; г) втраятою іміджу України у світі.

З метою забезпечення реалізації повноважень, пов'язаних із виконанням функцій

держави, вказані особи наділені правами, які надають можливість використовувати та розподіляти значні матеріальні і нематеріальні ресурси, приймати рішення та нормативно-правові акти, якими регулюється чимала частина суспільних відносин у багатьох сферах. Суб'єкти так званої «владної» корупції, користуючись своїм статусом і недостатнім контролем із боку суспільства, а також складністю процедури вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень мають можливість діяти конфіденційно і завуальовано. Високий професійний та інтелектуальний рівень організаторів і учасників аналізованого виду корупції, високі владні повноваження дають змогу вдосконалювати, видозмінювати її прояви, ускладнюючи тим самим захисні механізми. У результаті корупція цього виду постійно пристосовується до зовнішніх і внутрішніх умов, врешті-решт стаючи латентною. Негативні наслідки «верхівної» корупції проявляються не лише всередині країни, вони підривають престиж України за її межами.

Варто зазначити, що між «низовою» та «верхівною» корупцією у багатьох випадках виникає взаємозалежність, спільність організаційного та соціально-психологічного характеру. Це дає підстави виділяти також «вертикальну» корупцію, яка об'єднує зазначені види корупції, що свідчить про перехід корупції до високоорганізованих форм, таких як корупційні організації [6, 43].

Розглядаючи питання «верхівної» корупції, варто окремо зауважити, що мотивами її суб'єктів не завжди буває користь. Рушійною силою такого роду діянь можуть бути й виключно політичні міркування, і це підтверджує тезу про тісний взаємозв'язок «верхівної» і політичної корупції, про що йтиметься далі.

Поділ корупції за спеціальною метою вчинення діянь, що охоплюються зазначеним поняттям, становить не менший інтерес з точки зору вироблення напрямів протидії і локалізації даного явища. Отже, у цьому ключі йдеться про ресурсну і політичну корупцію. Так звана ресурсна (чи економічна) корупція є домінуючою у нашому суспільстві. Вона являє собою сукупність різного

роду дій, спрямованих на заволодіння, розподіл, перерозподіл ресурсів, доступ до яких отримують суб'єкти владних повноважень у зв'язку з виконанням покладених на них завдань. Головна її мета може полягати як в особистому збагаченні, так і вчиненні дій в інтересах певних груп та злочинних організацій. На вищому рівні цей вид корупції також тісно пов'язаний з політичною корупцією.

Відзначаючи особливу небезпечність розглядуваних злочинних проявів, які призводять до підриву національної економіки, посилення ризиків ставлення їх у залежність від інтересів транснаціональних компаній та організацій, міжнародним співтовариством вживаються захисні заходи, спрямовані насамперед на встановлення відповідальності представників органів виконавчої і законодавчої гілок влади за відповідні діяння.

Національним законодавством за вчинення більшості названих форм антисуспільної діяльності передбачено кримінальну відповідальність. Водночас окрім традиційних актів злочинної поведінки, таких як хабарництво, зловживання службовим становищем, службове підроблення, привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, видається за доцільне передбачити також кримінальну відповідальність за лобізм, протекціонізм, у тому числі з метою розподілу чи перерозподілу державної власності, підтримання недобросовісної конкуренції, суміщення державної служби з діяльністю, що має на меті одержання прибутку, та ін. Таким чином, вжиття додаткових превентивних заходів, чітко визначивши на законодавчому рівні об'єктивні і суб'єктивні ознаки перелічених дій, сприяло б посиленню протидії зазначеним антисуспільним актам поведінки, вчинюваним особами, що займають особливо відповідальне становище.

Наступним видом корупційної діяльності, визнаної за своїми негативними наслідками найбільш небезпечною і при цьому залишаючись латентною, є політична корупція. З цього приводу В.В. Лунеев зазначає, що політична корупція – реальний і сильнодіючий фактор, який підриває основні принципи демократії. «Влада – гроші –

влада – власність» зав'язані в один порочний вузол, де більшість державних структур діють на комерційній основі, політична корупція створює надзвичайну небезпеку [7, 71]. Проникнення корумпованих і кримінальних осіб у владу призводить до зниження рівня довіри до неї, громадяни перестають вірити процедурі її формування; спостерігається відчуження влади від суспільства та громадських інститутів; девальвується значення права та закону як інструментів регулювання громадського життя [8, 73–75].

Таким чином, політична корупція безпосередньо проникає у життя суспільства, її мотивами виступають намагання окремих груп, організацій та їх представників заволодіти владою, утримати її чи перерозподілити сфери впливу у державі.

З цього приводу А.П. Закалюк, розглядаючи питання Державної антикорупційної політики, справедливо зазначав, що за відсутності згаданого основоположного документа на високому рівні ставляться у якості завдань нерідко небажані, суперечливі, іноді необґрунтовані й шкідливі політичні вказівки, котрі у нинішніх умовах є ще більш небажаними, коли державно-правова сфера все більше виглядає як політика окремих можновладців та наближених до них олігархічних кіл, здійснювана у боротьбі за владу, що ставить під загрозу переродження і навіть існування України як незалежної, суверенної держави [9, 122–123].

До корупційних діянь політичного спрямування, виходячи з положень законодавства про кримінальну відповідальність, на сьогодні можна віднести окремі суспільно небезпечні діяння, передбачені Розділом V Особливої частини Кримінального кодексу України «Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина». Водночас багато дій, що безпосередньо характеризують політичну корупцію, не передбачені законодавством про кримінальну відповідальність.

У зв'язку із цим в науці дискусійними залишаються питання, які ж дії варто вважати політичною корупцією. Зокрема, одні вчені вважають такими лобювання інтересів політичних чи фінансових груп при прийнятті законодавчих та інших нормативно-право-

вих актів; надання державних фінансових і інших матеріальних ресурсів до виборчих фондів окремих кандидатів від політичних сил; фінансування за рахунок тіншового сектору економіки виборчої кампанії або інших політичних проектів [10, 180–184]. Інші – створення владними структурами вищого рівня для підпорядкованих їм органів державної влади «пільгових» умов за політичну підтримку [11, 48–55].

Видається, усі перелічені міркування за-слуговують на увагу і свідчать про підвищену суспільну небезпеку вказаних діянь.

Однією з найбільш поширених форм політичної корупції у теорії та національному законодавстві називається перешкоджання діяльності суб'єктів виборчого процесу. Так, у ст. 157 Кримінального кодексу України (КК України) злочинними визнано діяння, що полягають у перешкодженні вільному здійсненню громадянином свого виборчого права або права брати участь у референдумі, поєднані з підкупом.

Разом із тим вказаною нормою кримінально караними визначено діяння, пов'язані з підкупом членів: а) виборчих дільниць; б) ініціативної групи референдуму; в) комісії з референдуму; г) ініціативної групи референдуму або г) офіційного спостерігача при виконанні ними своїх повноважень.

Окремо під охорону закону про кримінальну відповідальність законодавцем поставлено суспільні відносини щодо недопущення надання фінансової (матеріальної) підтримки у великому розмірі для проведення виборчої кампанії кандидату, політичній партії (блоку), з порушенням встановленого законом порядку, шляхом передачі грошових коштів або матеріальних цінностей на безоплатній основі чи за необґрунтовано заниженими розцінками, виготовлення або поширення агітаційних матеріалів, не оплачених з виборчого фонду чи оплачених з виборчого фонду за необґрунтовано заниженими розцінками, або оплати виготовлення чи поширення таких матеріалів (ч. 1 ст. 159-1 КК України). У свою чергу частиною другою вказаної статті до злочинних віднесені діяння, що полягають у умисному використанні у великому розмірі фінансової (матеріальної) підтримки в здійсненні виборчої кампанії

кандидата, політичної партії (блоку) кандидатом, його уповноваженим представником, довіреною особою кандидата чи уповноваженою особою з порушенням встановленого законом порядку

Отже, чималу кількість проявів корупції вітчизняним законодавцем криміналізовано, що свідчить про виконання Україною взятих на себе зобов'язань у вказаній сфері.

Віднесення до самостійної групи дій, які утворюють так звану політичну корупцію, дає можливість виокремити обов'язкові ознаки вказаної антисуспільної поведінки. Зокрема, її невід'ємними ознаками виступають: а) спеціальна мета, яка полягає в отриманні, посиленні або перерозподілі державної влади; б) спосіб досягнення вказаних цілей, що суперечить інтересам держави і суспільства.

Як зазначено на початку статті, класифікація корупції може здійснюватися також за ступенем суспільної небезпечності дій, що її характеризують. Виходячи з аналізу наукових джерел, міжнародних правових актів та чинного законодавства, корупція розглядається, з одного боку, як моральне відхилення, з другого – власне як корупційне правопорушення. У широкому розумінні до останніх відносять цивільно-правові делікти, дисциплінарні проступки, адміністративні правопорушення і злочини.

Характеризуючи частину корупційних дій як певний вид моральних відхилень, слід зазначити, що вони наділені усіма ознаками корупційних правопорушень, але через незначну суспільну небезпеку для держави і суспільства не підпадають під дію цивільного, адміністративного чи кримінального законодавства, хоча у загальному розумінні є поведінкою особи, що має заслуговувати на моральний осуд. На думку М.І. Мельника, в основі названих корупційних дій лежать такі вікові традиції взаємодії у суспільстві, як «послуга за послугою», *do ut des* («даю, щоб ти дав») [12, 34]. Окрім цього, непоодинокими є випадки, коли частина корупційних проявів не вважається суспільством певним моральним відхиленням [13, 73–83], особливо з огляду на недосконалість вітчизняної нормативно-правової бази, бюрократизм, складність податкової і дозвільної систем

тощо. Незважаючи на парадоксальність вказаної ситуації з точки зору права, корупційні відносини в окремих випадках, так би мовити, схвально сприймаються окремими громадянами.

Слід зазначити, що нерідко корупційні моральні відхилення, як і корупційні правопорушення, є наслідком конфлікту інтересів, тобто обставин, котрі сприяють корупційним діям внаслідок виникнення протиріч між приватними інтересами особи та її службовими повноваженнями. У Законі України «Про засади запобігання та протидії корупції» зроблено спробу врегулювати вказані відносини. Видається, що реалізація повною мірою його ст. 11 посилила б запобіжні заходи протидії корупційним проявам. Ідеться, зокрема, про прийняття Кодексу поведінки державних службовців. Адже, як зазначено в Концепції адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу, з огляду на стратегічне завдання України щодо здійснення системних перетворень реальних передумов для вступу до Євросоюзу, наближення державної служби до загальноприйнятих засад для країн – членів ЄС набуває особливо актуального значення. Комітет Міністрів Ради Європи 11 травня 2000 року ухвалив Рекомендацію № R (2000)10, відповідно до якої урядам держав-членів запропоновано ухвалювати національні кодекси поведінки посадовців на основі Типового кодексу поведінки посадовців органів державної влади та місцевого самоврядування, доданого до цієї Рекомендації. Таким чином, запровадження вказаних кодексів сприяло б зростанню довіри суспільства та громадян до державної служби; підвищенню авторитету державної служби та репутації державних службовців; забезпеченню ефективного здійснення завдань і функцій державних органів; запобіганню корупції у державних органах; розширенню можливостей впливу громадськості на оцінку і якість діяльності державних органів; інформуванню фізичних та юридичних осіб про поведінку, яку вони вправі очікувати від державних службовців.

Наступну і, власне, основну групу корупційних проявів утворюють корупційні правопорушення. На думку деяких дослід-

ників, під корупційними правопорушеннями слід розуміти дії посадових осіб, які реалізують протиправну змову з іншими фізичними чи юридичними особами шляхом їх підкупу [14, 58]. Більш вдалими вважаємо визначення, закріплене у Законі України «Про засади запобігання та протидії корупції», відповідно до якого (з урахуванням інших положень Закону) корупційне правопорушення – це умисне діяння, що містить ознаки корупції (тобто використання особою наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди (тобто грошових коштів або іншого майна, переваг, пільг, послуг матеріального або нематеріального характеру, що їх обіцяють, пропонують, надають або одержують безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову, без законних на те підстав), або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб, або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди такій особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей; вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 2 Закону, за яке встановлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність). Слід зазначити, що вказані положення повною мірою узгоджуються із антикорупційними європейськими стандартами і спрямо-

вані на виконання Україною міжнародних зобов'язань у сфері протидії корупції.

Таким чином, важливу роль у протидії корупційним правопорушенням відведено інституту відповідальності за них. Свідченням цього є спрямованість Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції».

Зокрема, важлива роль у протидії корупційним правопорушенням належить адміністративному законодавству. Новацією стало виділення корупційних адміністративних правопорушень в окремій главі Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП), а саме, главі 15-Б «Корупційні адміністративні правопорушення», що містить 13 складів правопорушень. Наслідком вчинення таких правопорушень відповідно до нового законодавства стало накладення штрафу, а також конфіскація незаконно одержаної неправомірної вигоди.

Загалом, підбиваючи підсумки цієї статті, необхідно зазначити, що в сучасних умовах корупція є явищем багатограним, яке можна характеризувати залежно від статусу її суб'єктів, мети вчинення корупційних дій, ступеня суспільної небезпеки, а також за територіальним принципом. Така класифікація сприяє виробленню пропозицій, спрямованих на уникнення протиріч і колізій між різними галузями права, якими передбачається відповідальність за корупційні прояви різних видів, дає можливість розмежувати різні види корупційних діянь, а отже, і відповідальність за їх вчинення.

Список використаних джерел:

1. Коррупция: политические, экономические, организационные и правовые проблемы: сб. материалов Международной научно-практической конференции (9–10 сентября 1999 года) / под ред. В.В. Лунеева. – М.: Юристъ, 2001. – 429 с.
2. Яблоков Н.П. Криминалистика: учеб. [для вузов и юрид. факультетов] / Яблоков Н.П. – М.: ЛексЭст, 2003. – 376 с.
3. Максимов С.В. Коррупционная преступность в России: правовая оценка, источники развития, меры борьбы / С.В. Максимов // Уголовное право. – 1999. – № 2. – С. 107–112.
4. Медведько О. Из виступу на розширеному засіданні колегії Генеральної прокуратури України підсумками роботи у 2009 році / Медведько О. // Вісник прокуратури. – 2010. – № 2 (104). – С. 3–12.
5. Тогонидзе Н.В. Глобализация общей, организованной и коррупционной преступности / Н.В. Тогонидзе // Государство и право. – 2001. – № 12. – С. 92–93.
6. Сатаров Г.А. Социально-политический и социально-экономический аспекты коррупции в России / Г.А. Сатаров // Организованная преступность в России: философский и социально-политический аспекты: м-лы научно-практической конференции. – М.: МИ МВД России, 1999. – С. 37–44.

7. Лунеев В.В. Политическая коррупция в России (Вступительное слово) / В.В. Лунеев // Организованная преступность, терроризм и коррупция: криминологический ежеквартальный альманах. – М.: Юристъ, 2003. – Вып. 1. – С. 71.

8. Вишняков А.А. Свободные и демократические выборы как преграда политической коррупции / А.А. Вишняков // Организованная преступность, терроризм и коррупция: криминологический ежеквартальный альманах. – Вып. 1. – М.: Юристъ, 2003. – С. 73–75.

9. Закалюк А.П. Про розроблення наукового обґрунтування державної політики України щодо запобігання та протидії злочинності і корупції / А.П. Закалюк // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: зб. наук. праць. – 2009. – № 4 (49). – С. 120–129.

10. Основы борьбы с организованной преступностью: моногр. / под ред. В.С. Овчинского, В.Е. Евинова и Н.П. Яблокова. – М.: Инфра-М, 1996. – 400 с.

11. Кабанов П.А. Понятие и криминологическая характеристика политической коррупции / П.А. Кабанов // Следователь. – 1998. – № 8 (16). – С. 48–55.

12. Мельник М.І. Хабарництво: загальна характеристика, проблеми кваліфікації, удосконалення законодавства / Мельник М.І. – К.: Парламентське видавництво, 2000. – 256 с.

13. Репецкая А.Л. Коррупция в России: опыт одного криминологического исследования / А.Л. Репецкая // Коррупция: политические, экономические, организационные и правовые проблемы: сб. м-лов Международной научно-практической конференции (9–10 сентября 1999 года). – М.: Юристъ, 2001. – С. 73–83.

14. Психомаров Р.М. Правовые проблемы преодоления коррупции в государственном аппарате: дисс. ... канд. юрид. наук / Р.М. Психомаров. – М., 2000. – 184 с.

*Євген СКУЛИШ,
Ніна МІНЯЙЛО*

ФОРМИ ТА ВИДИ КОРУПЦІЇ: ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ

Резюме

Стаття присвячена дослідженню видів корупції у сучасних умовах в контексті міжнародних нормативно-правових актів та національного законодавства.

*Евгений СКУЛЬШ,
Нина МИНЯЙЛО*

ФОРМЫ И ВИДЫ КОРРУПЦИИ: ПРОБЛЕМЫ КЛАССИФИКАЦИИ

Резюме

Статья посвящена исследованию видов коррупции в современных условиях в контексте международных нормативно-правовых актов и национального законодательства.

*Evgen SKULYSH,
Nina MINAYLO*

FORMS AND TYPES OF CORRUPTION: CLASSIFICATION DIFFICULTIES

Summary

The article is devoted to investigation of different corruption types in current conditions from international legal acts and national legislation point of view.